

NARTER&
PARTNERS

■ BOR GÜMRÜK

ESG
LEGAL
NEWS

YÖNETİCİ ÖZETİ

2026 yılının ilk yarısı, çevre, iklim değişikliği, sürdürülebilirlik ve ESG alanlarında düzenleyici çerçevenin önemli ölçüde yeniden şekillendiği bir dönem olmuştur. Avrupa Birliği'nde bir yandan sürdürülebilirlik mevzuatının sadeleştirilmesine yönelik kapsamlı reformlar gündeme gelirken, diğer yandan karbon fiyatlandırması, ürün bazlı sürdürülebilirlik yükümlülükleri ve tedarik zincirine ilişkin düzenlemeler uygulama aşamasına taşınmıştır. Türkiye'de ise Emisyon Ticaret Sistemi'nin pilot dönemi ile iklim mevzuatının kurumsal altyapısı güçlendirilirken, uluslararası ölçekte şirketlerin iklim, insan hakları ve tedarik zinciri kaynaklı sorumluluklarını doğrudan etkileyen yeni mevzuat ve yargı kararları öne çıkmıştır. Bu gelişmeler, sürdürülebilirliğin giderek daha fazla uyum, risk yönetimi ve kurumsal yönetim ekseninde ele alındığını ortaya koymaktadır.

ÖNE ÇIKAN TEMALAR

- **Sürdürülebilirlik mevzuatında sadeleştirme süreci.** Avrupa Birliği'nin Omnibus I Paketi ile Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CS3D) bakımından kapsamın daraltılması, uygulama takviminin ertelenmesi ve raporlama yükümlülüklerinin azaltılmasına yönelik önemli değişiklikler gündeme gelmiştir.
- **Karbon fiyatlandırmasında yeni dönem.** 1 Ocak 2026 itibarıyla Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) kesin uygulama dönemine geçmiş; Türkiye'de ise İklim Kanunu ile Emisyon Ticaret Sistemi'nin hukuki altyapısı oluşturularak karbon fiyatlandırma mekanizmasının uygulanmasına yönelik temel çerçeve belirlenmiştir.
- **Ürün bazlı sürdürülebilirlik yükümlülüklerinin genişlemesi.** Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü (PPWR), Sürdürülebilir Ürünler için Ekodizayn Tüzüğü (ESPR) ve Dijital Ürün Pasaportu (DPP) kapsamında kabul edilen veya hazırlıkları sürdürülen düzenlemeler, ürünlerin yaşam döngüsü boyunca sürdürülebilirlik, izlenebilirlik ve bilgi paylaşımına ilişkin yükümlülükleri giderek daha ayrıntılı hale getirmektedir.
- **Tedarik zincirlerine yönelik düzenlemelerin çeşitlenmesi.** Avrupa Birliği, Birleşik Krallık, İsviçre ve Çin'de kabul edilen veya hazırlıkları devam eden düzenlemeler, şirketlerin tedarik zincirlerinde çevresel ve sosyal risklerin yönetimi, izlenebilirlik ve durum tespiti süreçlerine ilişkin yükümlülüklerini farklı düzenleyici yaklaşımlarla geliştirmektedir.
- **İklim kaynaklı uyumsuzluklarda yargısal denetimin güçlenmesi.** 2026 yılında verilen önemli yargı kararları, şirketlerin iklim stratejileri, emisyon azaltım hedefleri ve sürdürülebilirlik taahhütlerinin giderek daha fazla yargısal incelemeye konu olduğunu ve iklim alanındaki kurumsal yükümlülüklerin yalnızca mevzuatla değil, içtihat yoluyla da şekillendiğini göstermektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

2026 yılının ilk yarısında karbon düzenlemeleri, hem Avrupa Birliği hem de Türkiye düzeyinde önemli ölçüde hız kazanmış; karbon fiyatlandırması, uluslararası ticareti, yatırım kararlarını ve maliyet yapılarını doğrudan etkileyen bütüncül bir düzenleyici çerçeveye dönüşmeye devam etmiştir.

Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi ve CBAM

YÜRÜRLÜKTE

Avrupa Komisyonu, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM) kapsamında kesin uygulama dönemine ilişkin ikincil mevzuat çalışmalarını sürdürürken, Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi'nin (EU Emissions Trading System – AB ETS) 2040 iklim hedefleri doğrultusunda revizyonuna yönelik çalışmalarına da devam etmektedir.

2026 yılının ilk yarısında yayımlanan düzenlemeler ve kamuoyu görüşüne açılan taslak metinler, CBAM'ın raporlama döneminden kesin uygulama dönemine geçişine ilişkin teknik ve idari çerçeveyi önemli ölçüde şekillendirmiştir. Bu kapsamda, 2026 yılının ilk yarısında öne çıkan başlıca gelişmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- **CBAM sertifikalarına ilişkin referans karbon fiyatları yayımlanmaya başlanmıştır.** Avrupa Komisyonu tarafından ilk çeyreğe (Q1) ilişkin referans karbon fiyatı 75,36 €/tCO₂, ikinci çeyreğe (Q2) ilişkin referans karbon fiyatı ise 75,28 €/tCO₂ olarak açıklanmıştır.
- **Kesin uygulama dönemine ilişkin takvim netleşmiştir.** Buna göre, CBAM sertifikalarının Şubat 2027 itibarıyla satışa sunulması, 2027 yılından itibaren referans karbon fiyatlarının haftalık olarak yayımlanması ve 2026 yılı ithalatlarına ilişkin ilk yıllık CBAM beyanı ile sertifika teslim yükümlülüğünün 30 Eylül 2027 tarihinde yerine getirilmesi öngörülmektedir.

- **CBAM sertifikalarının satışı ve geri alımına ilişkin taslak düzenleme yayımlanmıştır.** Temmuz 2026'da kamuoyu görüşüne açılan Taslak Yetki Devri Tüzüğü ile sertifikaların satışı, geri alımı, ortak merkezi platformun işleyişi ve sertifika hesaplarının yönetimine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- **Teknik uygulama altyapısına ilişkin çalışmalar sürdürülmüştür.** Aynı dönemde CBAM doğrulayıcılarının akreditasyonu ile AB ETS kapsamındaki serbest tahsisatların (Free Allocation Adjustment – FAA) CBAM yükümlülüklerine yansıtılmasına ilişkin taslak düzenlemeler de yayımlanmış; doğrulama ve hesaplama süreçlerine ilişkin teknik çerçeveye yönelik çalışmalar devam etmiştir.

Bu gelişmeler, CBAM'ın kesin uygulama dönemine ilişkin ikincil mevzuat altyapısının kademeli olarak tamamlandığını ve uygulamaya ilişkin teknik esasların açıklığa kavuşturulmaya devam edildiğini göstermektedir. Bu çerçevede, Avrupa Birliği'ne CBAM kapsamındaki ürünleri ihraç eden şirketlerin ikincil mevzuattaki gelişmeleri ve uygulama takvimini yakından takip etmeleri önemini korumaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

CBAM Kapsamının Genişletilmesi

TASLAK / İSTİŞARE

Avrupa Birliği · Konsey müzakere pozisyonu, Haziran 2026

Avrupa Birliği Konseyi, **Haziran 2026** tarihinde kabul ettiği müzakere pozisyonunda, Avrupa Komisyonu'nun **Aralık 2025** tarihli teklifini genişleterek CBAM'ın belirli ileri işlenmiş (**downstream**) ürünleri de kapsayacak şekilde genişletilmesini ve karbon kaçağı riskini azaltmaya yönelik uygulama mekanizmalarının güçlendirilmesini önermiştir. Söz konusu yaklaşım, karbon maliyetinin yalnızca temel hammaddeler bakımından değil, yüksek oranda çelik ve alüminyum içeren nihai ürünler bakımından da dengeli şekilde uygulanmasını ve karbon maliyetinin değer zinciri boyunca bertaraf edilmesini amaçlamaktadır.

Konsey'in önerisi kapsamında öne çıkan başlıca hususlar aşağıdaki şekildedir:

- **Kapsamın genişletilmesi:** Makine, otomotiv parçaları, beyaz eşya, inşaat ekipmanları ile çelik ve alüminyum yoğun diğer ileri işlenmiş ürün gruplarının ilerleyen dönemde CBAM kapsamına dahil edilmesi önerilmektedir.
- **Karbon kaçağı riskinin azaltılması:** Temel ürünler üzerindeki karbon maliyetinden kaçınmak amacıyla üretimin downstream ürünlere kaydırılması suretiyle ortaya çıkabilecek düzenleyici boşlukların giderilmesi hedeflenmektedir.
- **Uygulamanın güçlendirilmesi:** Ürün bazında izlenebilirliğin artırılması, emisyon beyanlarının doğruluğunun güçlendirilmesi ve kapsamın düzenli olarak gözden geçirilmesine yönelik mekanizmaların oluşturulması öngörülmektedir.
- **Yasama süreci:** Konsey pozisyonu nihai düzenleme niteliğinde olmayıp, teklif Avrupa Parlamentosu'nun müzakere pozisyonunun belirlenmesini takiben yürütülecek üçlü müzakereler (**trilogue**) kapsamında değerlendirilmeye devam edecektir.

Bu gelişme, CBAM'ın orta vadede yalnızca temel emisyon yoğun ürünleri kapsayan bir sınır mekanizması olmaktan çıkarak, **değer zincirinin daha ileri aşamalarındaki ürünleri de kapsayan daha geniş bir karbon düzenleme rejimine dönüşeceğine** işaret etmektedir. Bu nedenle, özellikle AB'ye makine, otomotiv yan sanayi, beyaz eşya ve benzeri metal yoğun ürünler ihraç eden şirketlerin, olası kapsam genişlemesini mevcut uyum hazırlıkları kapsamında şimdiden değerlendirmeleri önem taşımaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

CBAM Sertifikalarının Satışı ve Geri Alımına İlişkin Taslak Düzenleme

TASLAK / İSTİŞARE

Avrupa Birliği · Yetki Devri Tüzüğü Taslağı, 9 Temmuz 2026 · Uygulama 1 Şubat 2027

Avrupa Komisyonu, **Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM)** kapsamında kullanılacak sertifikaların satışına ve geri alımına ilişkin usul ve esasları düzenleyen Yetki Devri Tüzüğü Taslağını 9 Temmuz 2026 tarihinde kamuoyu görüşüne açmıştır. (AB) 2023/956 sayılı CBAM Tüzüğü'nün 20. maddesine dayanılarak hazırlanan Taslak; sertifikaların satın alınmasına, ödeme süreçlerine, platform ücretlerine ve fazla sertifikaların geri alınmasına ilişkin uygulama esaslarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

- **Ortak Merkezi Platform.** 1 Şubat 2027 tarihinden itibaren Yetkili Beyan Sahiplerinin (authorised CBAM declarants) ihtiyaç duydukları sertifikaları, Komisyon tarafından işletilecek ortak merkezi platform (Common Central Platform) aracılığıyla temin etmeleri öngörülmektedir. Satın alma talebi CBAM Sicili üzerinden oluşturulmakta; sertifikalar ancak ödemenin teyidiyle beyan sahibinin hesabında oluşmaktadır.
- **Devredilemezlik.** Sertifikalar yalnızca satın alan Yetkili Beyan Sahibinin hesabında tutulmakta ve üçüncü kişilere devredilememektedir. Satın alma talepleri ödeme gerçekleşinceye kadar geri çekilebilmekte, ancak değiştirilememektedir.
- **Geri alım.** Fazla sertifikaların geri alımı kural olarak takvim yılında yalnızca bir kez yapılabilmekte; talepler 1 Nisan, 1 Temmuz ve 1 Kasım dönemlerinde değerlendirilmekte ve sertifikalar satın alma anındaki fiyat üzerinden geri alınmaktadır.
- **Ödeme ve ücret.** Tüm ödemeler münhasıran Euro cinsinden gerçekleştirilmekte; ortak merkezi platform tarafından sertifika başına 0,05 Euro sabit hizmet bedeli uygulanmaktadır. Geri alım işlemleri ücrete tabi değildir.

Taslak düzenleme, CBAM sertifikalarının yönetiminin yalnızca çevresel raporlama yükümlülüğü olmaktan çıkarak finansal planlama, nakit yönetimi ve kurumsal uyum süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline geleceğini ortaya koymaktadır. Metin, 6 Ağustos 2026 tarihine kadar kamuoyu görüşüne açık olup değişikliğe uğrayabilecektir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Kalıcı Karbon Giderimleri İçin
Sertifikasyon Metodolojileri

KABUL EDİLDİ

Avrupa Birliği · CRCF

Avrupa Komisyonu, Karbon Giderimleri ve Karbon Tarımı Sertifikasyon Çerçevesi (Carbon Removals and Carbon Farming Certification Framework – “CRCF”) kapsamında, doğrudan havadan karbon yakalama ve depolama (Direct Air Carbon Capture and Storage – DACCS), biyoenerji ile karbon yakalama ve depolama (BioCCS) ile biyokömür faaliyetlerine ilişkin ilk sertifikasyon metodolojilerini kabul ederek Avrupa Birliği düzeyinde gönüllü karbon giderimi sertifikasyon sisteminin uygulanmasına yönelik ilk teknik çerçeveyi oluşturmuştur.

Böylece, kalıcı karbon giderim faaliyetlerinin ölçülmesi, doğrulanması ve sertifikalandırılmasına ilişkin ortak kurallar belirlenmiştir.

Taşımacılık Emisyonlarının Hesaplanmasına
İlişkin Ortak AB Metodolojisi

YÜRÜRLÜKTE

Avrupa Birliği · Tüzük (AB) 2026/1030
(CountEmissionsEU)

29 Nisan 2026 tarihli ve (AB) 2026/1030 sayılı CountEmissionsEU Tüzüğü ile taşımacılık hizmetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının hesaplanması ve açıklanmasına ilişkin Avrupa Birliği genelinde ortak bir metodoloji benimsenmiştir.

1 Haziran 2026 tarihinde yürürlüğe giren Tüzük, EN ISO 14083:2023 standardını temel hesaplama yöntemi olarak esas almakta; taşımacılık hizmeti sağlayıcıları tarafından emisyon bilgilerinin karşılaştırılabilir ve doğrulanabilir şekilde hesaplanmasını amaçlamaktadır. Tüzük kapsamında öngörülen veri paylaşım altyapılarının 2028–2029 döneminde, Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilecek ücretsiz hesaplama aracının ise 2030 yılına kadar kademeli olarak kullanıma sunulması planlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Omnibus I Paketi, Revize ESRS ve AB Taksonomisi

KABUL EDİLDİ

Avrupa Birliği · Direktif (AB) 2026/470, yürürlük 18 Mart 2026

Omnibus I Paketi kapsamında kabul edilen **Direktif (AB) 2026/470**, 26 Şubat 2026 tarihinde Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde yayımlanmış, 18 Mart 2026 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Direktif ile Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) önemli ölçüde revize edilmiş; sürdürülebilirlik raporlama yükümlülüğünün kapsamı daraltılmış, borsada işlem gören KOBİ'ler kapsam dışına çıkarılmış, sektöre özgü raporlama standartlarının hazırlanmasından vazgeçilmiş ve değer zincirinden talep edilebilecek bilgileri sınırlandıran **Value Chain Cap** mekanizması getirilmiştir. Ayrıca, üçüncü ülke gruplarına uygulanacak ciro eşikleri yükseltilmiş; Direktif hükümlerinin 19 Mart 2027 tarihine kadar üye devletlerin ulusal hukuklarına aktarılması ve kural olarak 1 Ocak 2027 tarihinde veya sonrasında başlayan mali yıllardan itibaren uygulanması öngörülmüştür.

Avrupa Komisyonu, Omnibus I Paketi doğrultusunda Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS)'nı revize eden delege tasarruf taslağını 6 Mayıs 2026 tarihinde kamuoyu istişaresine açmış; istişare süreci 3 Haziran 2026 tarihinde tamamlanmıştır. Taslak ile;

- Zorunlu veri noktalarının önemli ölçüde azaltılması,
- Önemlilik değerlendirmesine ilişkin kuralların sadeleştirilmesi,
- Açıklama yükümlülüklerinin rasyonelleştirilmesi ve
- Şirketler üzerindeki raporlama yükünün azaltılması amaçlanmaktadır. Revize ESRS'nin 2026 yılı içerisinde kabul edilmesi, 1 Ocak 2027 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanması ve 2026 mali yılı bakımından gönüllü erken uygulamaya imkan tanınması planlanmaktadır.

AB Taksonomisi'nin temel sınıflandırma sistemi korunmuş; buna karşılık Taksonomi raporlamasına ilişkin yükümlülükler sadeleştirilmiştir. Bu kapsamda önemlilik eşikleri yükseltilmiş, "**önemli zarar vermeme**" (**Do No Significant Harm – DNSH**) kriterleri basitleştirilmiş ve raporlama şablonları revize edilmiştir. Değişiklikler 8 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girmiş olup 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren uygulanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

SFDR Revizyonu

TASLAK / MÜZAKERE SÜRECİ

Avrupa Birliği - Konsey müzakere pozisyonunu kabul etti

Avrupa Birliği'nde **Sürdürülebilir Finans Açıklama Tüzüğü (Sustainable Finance Disclosure Regulation – "SFDR")** kapsamında yürütülen revizyon çalışmalarında önemli ilerleme kaydedilmiştir. Avrupa Birliği Konseyi, Haziran 2026'da Avrupa Komisyonu'nun teklifine ilişkin müzakere pozisyonunu kabul etmiş; böylece Avrupa Parlamentosu ile yürütülecek üçlü müzakerelerin (trilogue) temel çerçevesi belirlenmiştir.

Konsey, mevcut **Madde 8** ve **Madde 9** ürün ayrımının uygulamada sürdürülebilirlik etiketi olarak algılanması nedeniyle ortaya çıkan belirsizlikleri gidermek amacıyla öngörülen yeni ürün sınıflandırma sistemini genel olarak desteklemekle birlikte, özellikle "**Transition (Geçiş)**" kategorisine ilişkin kriterlerde Komisyon teklifinden ayrılmıştır.

Bu kapsamda, yeni fosil yakıt projelerinde yer alan şirketlerin otomatik olarak kapsam dışında bırakılması yerine; **AB Taksonomisi ile uyumlu sermaye harcamaları (CAPEX), güvenilir ve ölçülebilir bir dönüşüm stratejisi ile sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik taahhütleri** esas alan kriter bazlı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Ayrıca, belirli koşulların sağlanması halinde AB kamu kuruluşlarının genel amaçlı borçlanma araçlarının da Transition kategorisi kapsamında değerlendirilebilmesi önerilmiştir.

Revizyon sürecinin tamamlanmasıyla birlikte, sürdürülebilir yatırım ürünlerinin sınıflandırılmasına, pazarlanmasına ve yatırımcılara sunulmasına ilişkin çerçevenin önemli ölçüde değişmesi beklenmektedir. Nihai düzenlemeler ise Avrupa Parlamentosu ile yürütülecek üçlü müzakereler sonucunda şekillenecektir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü (PPWR)

YÜRÜRLÜKTE

Avrupa Birliği · İlk yükümlülük seti 12 Ağustos 2026

Avrupa Komisyonu, 30 Mart 2026 tarihinde **Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü'ne (Packaging and Packaging Waste Regulation – "PPWR")** ilişkin kapsamlı Uygulama Rehberi ile Sıkça Sorulan Sorular (FAQ) dokümanını yayımlayarak Tüzük hükümlerinin uygulanmasına yönelik açıklamalarda bulunmuştur.

Bu kapsamda, **12 Ağustos 2026** tarihinden itibaren PPWR'nin önemli bir bölümü uygulanmaya başlanacak olup, özellikle aşağıdaki yükümlülükler yürürlüğe girecektir:

- **Ambalajlarda endişe verici maddeler (Substances of Concern – SoC), ağır metaller ve özellikle gıda ile temas eden ambalajlarda PFAS kullanımına** ilişkin yeni sınır değerler ve teknik gereklilikler uygulanacaktır.
- **Ambalajların piyasaya arzı öncesinde** uygunluk değerlendirmesi yapılması, teknik dosya hazırlanması ve **AB Uygunluk Beyanı** düzenlenmesi zorunlu hale gelecektir.
- **Ambalajların geri dönüştürülebilirliği, yeniden kullanılabilirliği, yeniden doldurulabilirliği ve çevresel beyanlarına** ilişkin temel kurallar uygulanmaya başlayacaktır.
- **Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (Extended Producer Responsibility – "EPR")** sistemi kapsamında üreticilerin kayıt, raporlama ve mali sorumluluklarına ilişkin uyumlaştırılmış yükümlülükler yürürlüğe girecektir.

Bununla birlikte, geri dönüştürülebilirlik performans sınıfları, asgari geri dönüştürülmüş içerik oranları, yeniden kullanım hedefleri ve ürün bazlı teknik performans kriterleri ise Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilecek ikincil mevzuata bağlı olarak 2030 ve sonraki yıllarda kademeli şekilde uygulanacaktır. Bu yönüyle PPWR, ambalajların tasarımından piyasaya arzına ve kullanım ömrü sonuna kadar tüm yaşam döngüsünü kapsayan uyumlaştırılmış bir düzenleyici çerçeve oluşturmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Dijital Ürün Pasaportu (DPP), ESPR ve Döngüsel Ekonomi Tüzüğü

HAZIRLIK AŞAMASI

Avrupa Birliği · DPP/ESPR hazırlık; CEA teklifi Q3 2026 (beklenen)

Avrupa Komisyonu, **Dijital Ürün Pasaportu (Digital Product Passport – DPP)** sistemine ilişkin yayımladığı Sıkça Sorulan Sorular (FAQ) dokümanında, DPP yükümlülüklerinin **Sürdürülebilir Ürünler için Eko-Tasarım Tüzüğü (ESPR)** kapsamında ürün grupları bazında kabul edilecek delege tasarruflarla kademeli olarak uygulanacağını açıklamıştır. Her bir ürün grubu bakımından pasaportta yer alacak bilgi seti, veri formatı, teknik gereklilikler ve dijital erişim kuralları ilgili ikincil düzenlemelerle belirlenecektir. Bu kapsamda Avrupa Komisyonu, **19 Mayıs 2026** tarihinde demir ve çelik ürünlerine ilişkin ilk ürün bazlı delege tasarrufun hazırlanmasına yönelik görüş çağrısını başlatarak DPP sisteminin sektörel uygulama sürecini fiilen başlatmıştır.

Öne çıkan gelişmeler:

- DPP yükümlülükleri, ürün grupları bazında yayımlanacak delege tasarruflarla kademeli olarak yürürlüğe girecektir.
- Ürün pasaportunda yer alacak veri seti, teknik standartlar ve dijital erişim gereklilikleri sektör bazında ayrı ayrı belirlenecektir.
- İlk uygulama çalışmaları demir ve çelik ürünleri bakımından başlatılmış olup, diğer ürün gruplarına ilişkin düzenlemelerin de kademeli olarak yayımlanması beklenmektedir.

Avrupa Komisyonu tarafından **2026 yılının üçüncü çeyreğinde** sunulması öngörülen **Döngüsel Ekonomi Tüzüğü (Circular Economy Act – CEA)** ile ikincil hammadde piyasalarının geliştirilmesi, genişletilmiş üretici sorumluluğu (EPR) sistemlerinin güçlendirilmesi, kritik hammaddelerin döngüsellüğünün artırılması ve döngüsel ekonomi politikalarının AB'nin rekabetçilik ve sanayi stratejileriyle daha güçlü şekilde bütünleştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu gelişmeler, Avrupa Birliği'nin ürün bazlı sürdürülebilirlik düzenlemelerinde **ürün yaşam döngüsü boyunca izlenebilirlik, veri şeffaflığı ve döngüsellik** esasına dayalı yeni bir uyum modeline geçtiğini göstermektedir. Özellikle AB pazarına ürün arz eden işletmelerin, ürün verilerinin dijital ortamda yönetilmesine yönelik altyapılarını güçlendirmeleri, tedarik zinciri boyunca izlenebilirliği sağlayacak veri yönetim sistemlerini geliştirmeleri ve ESPR kapsamında yayımlanacak ürün bazlı ikincil düzenlemeleri yakından takip etmeleri önem arz etmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

HRDD Süreci — Temel Aşamalar

İnsan hakları ve çevresel özen yükümlülüğü (Human Rights and Environmental Due Diligence – “HRDD” / “HREDD”), şirketlerin kendi faaliyetleri, iştirakleri ve değer zincirleri boyunca ortaya çıkabilecek olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri belirlemesi, önlemesi, azaltması ve telafi etmesine yönelik risk bazlı bir yönetim sürecidir. 2026 ilk yarısında bu alan; AB’de CS3D’nin sadeleştirilmesi, Birleşik Krallık’ta yeni bir tasarı, ulusal hukuk gelişmeleri ve yargı kararlarının birleşimiyle hareketli bir görünüm sergilemiştir. Düzenleyici çerçeveler farklılaşsa da BM Yol Gösterici İlkeleri (UNGP) ve OECD Rehberi temelindeki ortak metodoloji belirleyici kalmaya devam etmektedir.

1

Kurumsal yönetime entegrasyon

Sorumlu iş davranışı ilkelerinin şirket politikalarına, yönetim yapısına ve karar alma süreçlerine entegre edilmesi.

2

Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi

Faaliyetler, bağlı ortaklıklar ve değer zinciri boyunca fiili ve potansiyel insan hakları ile çevresel etkilerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi.

3

Önleme, azaltma ve gerekli hallerde sona erdirmeye

Tespit edilen olumsuz etkilerin önlenmesi, azaltılması veya ortadan kaldırılması; gerektiğinde iş ilişkileri ve satın alma uygulamalarının gözden geçirilmesi.

4

İzleme ve etkinlik değerlendirmesi

Alınan tedbirlerin uygulanmasının ve etkinliğinin düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi.

5

İletişim ve raporlama

Özen yükümlülüğü süreçleri ile bunların sonuçlarına ilişkin bilgilerin uygun ve şeffaf şekilde açıklanması.

6

Telafi mekanizmaları ve şikayet süreçleri

Olumsuz etkilerin giderilmesine yönelik etkili telafi mekanizmalarının ve hak sahiplerinin erişebileceği şikayet mekanizmalarının tesis edilmesi.

AVRUPA BİRLİĞİ

CS3D'de Omnibus Sonrası Değişiklikler

KABUL EDİLDİ

Avrupa Birliği · Aktarım 26 Temmuz 2028, uygulama 26 Temmuz 2029

Omnibus I Paketi kapsamında kabul edilen Direktif (AB) 2026/470, Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – “CS3D”) üzerinde kapsamlı değişiklikler yapmıştır. Başlıca değişiklikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- **Uygulama kapsamı daraltılmıştır.** Direktif, yalnızca 5.000'den fazla çalışanı ve 1,5 milyar Euro'dan fazla dünya genelinde net ciroya sahip AB şirketleri ile AB'de 1,5 milyar Euro'dan fazla net ciro elde eden üçüncü ülke şirketlerini kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.
- **Risk bazlı yaklaşım korunmuştur.** Şirketlerin özen yükümlülüğü süreçlerini en olası ve en ciddi olumsuz etkilerin belirlenmesi ve yönetilmesine odaklaması benimsenmiştir.
- **İklim geçiş planına ilişkin yükümlülükler revize edilmiştir.** Paris Anlaşması ile uyumlu iklim geçiş planının uygulanmasına ilişkin yükümlülük kaldırılmış; CSRD kapsamında hazırlanmış bir planın raporlanmasına ilişkin yükümlülük korunmuştur.
- **Hukuki sorumluluk rejimi değiştirilmiştir.** AB düzeyinde uyumlaştırılmış hukuki sorumluluk (civil liability) hükümleri çıkarılmış; düzenleme yetkisi üye devletlere bırakılmıştır.
- **Yaptırım ve uyum hükümleri sadeleştirilmiştir.** İdari para cezalarının üst sınırı net cironun %3'ü olarak belirlenmiş; gözden geçirme sıklığı beş yılda bir indirilmiş; sona erdirmeye son çare olarak düzenlenmiştir.
- **Uygulama takvimi ertelenmiştir.** Aktarım 26 Temmuz 2028; maddi yükümlülükler 26 Temmuz 2029, raporlama yükümlülükleri 1 Ocak 2030 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ

AB Zorla Çalıştırma Tüzüğü (FLR)

HAZIRLIK AŞAMASI

Avrupa Birliği · Uygulama tüzüğü kabul edildi; rehberler hazırlanıyor

Zorla Çalıştırma Tüzüğü (Forced Labour Regulation – FLR) kapsamında 2026 yılının ilk yarısında uygulamaya yönelik ikincil düzenleme çalışmaları hız kazanmıştır. Bu kapsamda kabul edilen Uygulama Tüzüğü ile, Avrupa Komisyonu, ulusal yetkili otoriteler ile gümrük idareleri arasında bilgi paylaşımı ve idari koordinasyonu sağlayacak **Bilgi ve İletişim Sistemi (ICSMS)** altyapısının işleyişine ilişkin usul ve esasları belirlemiştir.

Böylece, zorla çalıştırma nedeniyle hakkında işlem tesis edilen ürünlere ilişkin bilgilerin AB genelinde yetkili kurumlar arasında etkin ve yeknesak şekilde paylaşılmasına yönelik teknik altyapı oluşturulması amaçlanmaktadır.

Bunun yanı sıra Avrupa Komisyonu, FLR'nin uygulanmasına ilişkin hazırlanacak rehber dokümanlar için kamuoyu istişare sürecini başlatmıştır. Hazırlanacak rehberlerde;

- Risk bazlı ön inceleme ve soruşturma süreçlerinin yürütülmesine ilişkin kriterler,
- Delil standardı ve değerlendirme ölçütleri,
- Şirketlerin zorla çalıştırma risklerine yönelik durum tespiti (due diligence) süreçlerinin yetkili otoriteler tarafından nasıl değerlendirileceği,
- Ekonomik işletmeler ile yetkili otoriteler arasındaki iş birliği ve bilgi paylaşımı,
- Gümrük idareleri ile ulusal otoriteler arasındaki koordinasyon mekanizmaları ile
- Soruşturma süreçlerinde sunulabilecek belge ve dokümantasyona ilişkin uygulama esaslarının açıklığa kavuşturulması öngörülmektedir.

Rehberlerin yayımlanmasıyla birlikte, FLR'nin AB genelinde daha yeknesak uygulanması, şirketlerin 2027 yılında başlayacak uygulama dönemine yönelik uyum beklentilerinin netleşmesi ve özellikle tedarik zinciri şeffaflığı ile zorla çalıştırma risklerine ilişkin dokümantasyon yükümlülüklerinin somutlaşması beklenmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Avrupa Birliği Ormansızlaşma Tüzüğü (EUDR)

YÜRÜRLÜKTE

Avrupa Birliği · Yükümlülükler 30 Aralık 2026'da başlayacak

Avrupa Birliği Ormansızlaşma Tüzüğü (EU Deforestation Regulation – “EUDR”), sığır, kakao, kahve, palm yağı, kauçuk, soya, odun ile bunlardan elde edilen belirli türev ürünlerin AB pazarına arzı, piyasada bulundurulması veya AB'den ihraç edilmesini, söz konusu ürünlerin **ormansızlaşmadan ari, ilgili üretici ülke mevzuatına uygun ve üretim alanına kadar izlenebilir** olduğunun teyit edilmesi şartına bağlamaktadır.

Bu kapsamda ekonomik işletmelerin, ürünlere ilişkin risk değerlendirmesi ve risk azaltım süreçlerini tamamlayarak, üretim parsellerine ait coğrafi konum bilgilerini de içeren bir **Durum Tespiti Beyanı (Due Diligence Statement – DDS)** sunmaları zorunludur. Düzenleme ayrıca, ürünlerin tedarik zinciri boyunca izlenebilirliğinin sağlanmasını, bilgi ve belgelerin belirli sürelerle muhafaza edilmesini ve yetkili otoriteler tarafından yürütülecek risk esaslı denetimlere hazır bulundurulmasını öngörmektedir. Yükümlülükler, **büyük ve orta ölçekli işletmeler bakımından 30 Aralık 2026, mikro ve küçük işletmeler bakımından ise 30 Haziran 2027** tarihinden itibaren uygulanacaktır.

EUDR'nin Küçük Üreticiler Üzerindeki Olası Etkileri

UYGULAMA TARTIŞMALARI

Avrupa Birliği

EUDR'nin uygulanmasına ilişkin tartışmaların önemli başlıklarından biri, düzenlemenin küçük üreticiler (smallholders) üzerindeki etkileridir. Özellikle coğrafi konum verisi, izlenebilirlik ve durum tespiti yükümlülüklerinin uyum maliyetlerinin artması, kakao başta olmak üzere bazı emtialarda küçük üreticilerin Avrupa Birliği tedarik zincirlerine erişimini zorlaştırabileceğine ilişkin değerlendirmelere yol açmaktadır.

Bu kapsamda, üretici ülkeler arasında geliştirilen ortak sürdürülebilirlik girişimleri ile teknik kapasite geliştirme programları, uyum maliyetlerinin azaltılmasına yönelik çözüm araçları arasında gösterilmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Sanayi Politikaları ve Ticaret Koruma Önlemleri

HAZIRLIK AŞAMASI

Avrupa Birliği · Industrial Accelerator Act ve çelik sektörü ticaret koruma mekanizması

Avrupa Birliği'nde gündeme gelen "**Made in Europe**" yaklaşımı, Avrupa'nın stratejik sektörlerde üretim kapasitesini güçlendirmeyi, kritik değer zincirlerinde dışa bağımlılığı azaltmayı ve ekonomik güvenlik ekseninde sanayi politikasını yeniden şekillendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda hazırlıkları sürdürülen **Industrial Accelerator Act (IAA)** ile düşük emisyonlu sanayi ürünlerine yönelik talep oluşturulması, kamu alımlarında sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kriterlerinin güçlendirilmesi, stratejik sektörlerde yatırım ve izin süreçlerinin hızlandırılması ile yabancı yatırımların ekonomik güvenlik perspektifiyle değerlendirilmesine yönelik yeni mekanizmaların geliştirilmesi öngörülmektedir. Ayrıca karbon yoğunluğu etiketleme sistemi, ürün bazlı emisyon hesaplama metodolojileri ve ETS ile CBAM ile uyumlu teknik standartların oluşturulması da düzenlemenin temel bileşenleri arasında yer almaktadır.

Başlıca politika alanları:

- Düşük emisyonlu ürünler için ortak sürdürülebilirlik ve karbon yoğunluğu kriterlerinin geliştirilmesi,
- Kamu alımlarında sürdürülebilirlik, dayanıklılık ve düşük karbon kriterlerinin güçlendirilmesi,
- Stratejik sektörlerde Avrupa üretiminin ve yatırım kapasitesinin desteklenmesi,
- Kritik teknolojiler ve değer zincirlerinde tedarik güvenliğinin artırılması,
- Yabancı yatırımların ekonomik güvenlik perspektifiyle daha kapsamlı değerlendirilmesi,
- ETS, CBAM ve diğer AB iklim politikalarıyla uyumlu ortak emisyon hesaplama ve doğrulama metodolojilerinin benimsenmesi.

Söz konusu girişimler, Avrupa Birliği'nin sanayi politikasında yalnızca karbonsuzlaşmayı değil, aynı zamanda rekabetçilik, ekonomik güvenlik ve tedarik zinciri dayanıklılığını birlikte ele alan yeni bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda özellikle Avrupa pazarına ihracat yapan ve AB değer zincirlerine entegre şirketler bakımından ürün bazlı emisyon verilerinin doğrulanması, sürdürülebilirlik performansının ölçülebilir şekilde ortaya konulması ve kamu alımlarında giderek önem kazanan çevresel kriterlere uyum sağlanması stratejik önem taşımaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Tüketicilerin Güçlendirilmesi Direktifi (ECGT / EmpCo)

YÜRÜRLÜKTE

Avrupa Birliği · Uygulama tarihi: 27 Eylül 2026

Tüketicilerin Yeşil Dönüşüm İçin Güçlendirilmesi Direktifi (*Empowering Consumers for the Green Transition Directive – ECGT / EmpCo, Direktif (AB) 2024/825*), üye devletler tarafından 27 Mart 2026 tarihine kadar ulusal hukuklarına aktarılmış olup, 27 Eylül 2026 tarihinden itibaren uygulanacaktır. Direktif, tüketicilerin çevresel özelliklere ilişkin doğru, açık ve doğrulanabilir bilgiler temelinde karar verebilmesini sağlamayı ve yeşil aklama (greenwashing) uygulamalarıyla mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda çevresel pazarlama beyanları ve sürdürülebilirlik etiketlerine ilişkin kurallar önemli ölçüde sıkılaştırılmaktadır.

Öne çıkan düzenlemeler:

- Doğrulanamayan genel çevresel iddiaların (örneğin “çevre dostu”, “yeşil”, “eko” veya benzeri ifadeler) kullanımı yasaklanmaktadır.
- Bağımsız doğrulama veya sertifikasyona dayanmayan sürdürülebilirlik etiketlerinin kullanılması engellenmektedir.
- Yalnızca karbon denkleştirme (offsetting) mekanizmalarına dayanarak ürünler hakkında “iklim nötr”, “karbon nötr” veya benzeri çevresel iddialarda bulunulması yasaklanmaktadır.
- Ürünlerin çevresel performansına, dayanıklılığına, onarılabilirliğine ve sürdürülebilirlik özelliklerine ilişkin tüketiciyi yanıltabilecek ticari uygulamalara karşı ilave koruma mekanizmaları getirilmektedir.

Direktif, işletmelerin çevresel pazarlama, sürdürülebilirlik iletişimi ve ürün etiketleme uygulamalarında **kanıta dayalı, doğrulanabilir ve şeffaf beyanlarda bulunmalarını** zorunlu kılmaktadır. Üye devletlerin ihlaller bakımından etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar öngörmesi gerekmekte olup, idari para cezalarının ilgili üye devletteki **yıllık cironun %4'üne kadar** belirlenebilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda, özellikle AB pazarında faaliyet gösteren işletmelerin pazarlama materyallerini, çevresel beyanlarını ve sürdürülebilirlik etiketlerini yeni düzenlemeler doğrultusunda gözden geçirmeleri önem arz etmektedir.

TÜRKİYE

Türkiye: İklim Kanunu ve Karbon Fiyatlandırma Mekanizmaları

YÜRÜRLÜKTE

Türkiye · 7552 sayılı İklim Kanunu yürürlükte; ikincil mevzuat taslak

9 Temmuz 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7552 sayılı İklim Kanunu, Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadele politikasına ilişkin temel hukuki çerçeveyi oluşturmuş; Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), karbon kredilendirme mekanizmaları ve diğer piyasa temelli araçlara ilişkin esasları belirlemiş, uygulamaya ilişkin ayrıntıları ise ikincil mevzuata bırakmıştır. 2026 yılının ilk yarısı itibarıyla ETS'nin uygulanmasına yönelik ikincil düzenlemelerin hazırlık süreci devam etmektedir.

Bu kapsamda öne çıkan düzenleme çalışmaları aşağıda özetlenmektedir:

- **TR ETS Yönetmeliği Taslağı:** ETS kapsamına girecek tesislerin belirlenmesi, sera gazı emisyon izni, izleme, raporlama ve doğrulama (MRV) yükümlülükleri ile uyumsuzluk hallerinde uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.
- **TR ETS Pilot Uygulama Dönemine İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı:** Dünya Bankası teknik desteğiyle hazırlanan taslakta, pilot dönemde ücretsiz tahsisat oranının %100 olarak uygulanması, sektör katsayısının 1 olarak belirlenmesi ve bankalama ile ödünç alma mekanizmalarına yer verilmemesi öngörülmektedir.
- **ETS Piyasası Yönetmeliği Taslağı:** EPDK tarafından hazırlanan taslak; ETS piyasasının işleyişi, piyasa katılımcıları, birincil ve ikincil piyasa işlemleri ile piyasa işletmecisi olarak EPIAŞ'ın görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.
- **Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği Taslağı:** Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi'nin (TR KDS) oluşturulması; İklim Değişikliği Başkanlığı, TSE ve TÜRKAK arasında görev ve yetki paylaşımı öngörülmektedir.

TÜRKİYE

Tek Kullanımlık Plastiklere İlişkin Yönetmelik Taslağı

TASLAK DÜZENLEME

Türkiye · Kamuoyu görüş süreci devam ediyor

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kamuoyu görüşüne açılan **Tek Kullanımlık Plastiklere İlişkin Yönetmelik Taslağı**, Avrupa Birliği'nin **Tek Kullanımlık Plastikler Direktifi (Direktif (AB) 2019/904)** ile uyumlu ulusal bir düzenleme oluşturmayı amaçlamaktadır. Taslak, tek kullanımlık plastik ürünlerin çevresel etkilerinin azaltılması ve döngüsel ekonomi yaklaşımının güçlendirilmesi amacıyla, tek kullanımlık plastiklerin yaşam döngüsünü kapsayan bütüncül bir uyum çerçevesi öngörmektedir.

Bu kapsamda Taslak ile;

- Belirli tek kullanımlık plastik ürünlerin piyasaya arzının yasaklanması ve bazı ürün gruplarında tüketimin azaltılmasına yönelik yükümlülükler getirilmektedir.
- Ürün tasarımına ilişkin teknik gereklilikler, belirli içecek kaplarında kapakların ürüne bağlı olması zorunluluğu gibi tasarım kriterleri ile zorunlu işaretleme ve tüketiciyi bilgilendirme yükümlülükleri düzenlenmektedir.
- Üreticilere yönelik genişletilmiş üretici sorumluluğu (EPR), tüketici bilgilendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin yükümlülükler öngörülerek ürün tasarımı, üretim, tedarik zinciri ve piyasaya arz süreçlerini kapsayan kapsamlı bir uyum sistemi oluşturulmaktadır.

Taslakta, belirli tek kullanımlık plastik ürünlere ilişkin piyasaya arz yasaklarının 1 Eylül 2026, ürün gereklilikleri ile işaretleme yükümlülüklerinin ise 1 Ocak 2027 tarihinden itibaren uygulanması öngörülmekte olup, yükümlülüklerin kademeli olarak yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

TÜRKİYE

Endüstriyel Emisyonların Yönetimi ve MET Tebliği

YÜRÜRLÜKTE

Türkiye · Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği kapsamında uygulama süreci devam ediyor

Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği kapsamında uygulamaya yönelik **Mevcut En İyi Teknikler (MET) Tebliği** yayımlanmaya başlanmış olup, sektör bazında uygulanacak teknik kriterler ile **MET ile İlişkili Emisyon Seviyeleri (MET-İES)** kademeli olarak belirlenmektedir. Böylece, sanayi tesislerinin çevresel performansının Avrupa Birliği **Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (Industrial Emissions Directive – IED)** ile uyumlu, risk temelli ve entegre bir yaklaşımla yönetilmesine yönelik uygulama altyapısı oluşturulmaktadır. Tebliğler; emisyonların kaynağında önlenmesi ve azaltılması, enerji, su ve hammadde kullanımında kaynak verimliliğinin artırılması, atık oluşumunun en aza indirilmesi, döngüsel ekonomi ilkelerinin desteklenmesi ve çevresel etkilerin bütüncül şekilde yönetilmesine ilişkin sektöre özgü teknik yükümlülükleri ortaya koymaktadır.

- Düzenlemeler kapsamında ayrıca **Sanayide Yeşil Dönüşüm (SYD) Belgesi** uygulamasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş; tesislerin çevresel performansının **A–F ölçeğinde derecelendirilmesine**, MET yükümlülüklerinin belirlenen geçiş süreleri çerçevesinde kademeli olarak uygulanmasına ve çevresel performansın sürekli iyileştirilmesine yönelik kurumsal çerçeve oluşturulmuştur.
- Bu sistem ile çevre izin ve lisans süreçlerinin, yalnızca emisyon limitlerinin sağlanmasına odaklanan geleneksel yaklaşımdan uzaklaşarak; **en iyi mevcut tekniklerin uygulanması, kaynak verimliliği, enerji ve su tüketimi, atık yönetimi, döngüsellik, proses optimizasyonu ve çevresel risklerin bütüncül olarak değerlendirilmesine dayanan entegre çevre yönetimi modeline** dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu düzenlemeler, Türkiye'nin sanayi kaynaklı emisyonların yönetimine ilişkin mevzuatını **AB Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (IED)** ile önemli ölçüde uyumlaştırmakta olup, özellikle izin süreçleri, çevresel performans değerlendirmeleri, yatırım planlaması ve sanayi tesislerinin operasyonel süreçleri bakımından yeni teknik ve idari yükümlülükler doğurmaktadır. Bu kapsamda, ilgili sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin **MET Tebliği doğrultusunda proseslerini, emisyon kontrol sistemlerini, çevresel performans göstergelerini ve izin süreçlerini gözden geçirmeleri; gerekli teknik ve idari uyum çalışmalarını kademeli geçiş takvimine uygun şekilde planlamaları önem arz etmektedir.**

TÜRKİYE

Su Kaynaklarının Yönetimi (Su Kanunu Taslağı)

TASLAK DÜZENLEME

Türkiye · Su Kanunu Taslağı kamuoyu görüş sürecinde

Su Kanunu Taslağı, Türkiye'de su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, tahsisi, kullanımı, izlenmesi ve sürdürülebilir yönetimine ilişkin dağınık mevzuatı ilk kez bütüncül bir çerçevede düzenlemeyi amaçlamaktadır. Taslak; iklim değişikliğine uyum, havza bazlı entegre su yönetimi, su verimliliği, su güvenliği ve sürdürülebilir kaynak kullanımı ilkelerini esas alarak su yönetiminde yeni bir kurumsal ve hukuki yapı öngörmektedir. Bu kapsamda su kaynaklarının miktar ve kalite bakımından korunması, sektörler arasında etkin tahsisinin sağlanması, alternatif su kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması ve su yönetiminde veri temelli karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Öne çıkan düzenlemeler:

- **Su tahsis sisteminin güçlendirilmesi:** Su kullanımının tahsis belgesine bağlanması ve tahsis süreçlerinin merkezi bir planlama sistemi çerçevesinde yürütülmesi,
- **Ulusal Su Bilgi Sistemi'nin oluşturulması:** Su kaynakları ile su kullanımına ilişkin verilerin dijital ortamda izlenmesi, raporlanması ve kamu kurumları arasında paylaşılması,
- **Su verimliliğine yönelik yükümlülüklerin getirilmesi:** Belirli sektörlerde su verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması, su verimliliği planlarının hazırlanması ve **Su Verimliliği Belgesi** sisteminin hayata geçirilmesi,
- **Alternatif su kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesi:** Yağmur suyu hasadı, arıtılmış atık suların yeniden kullanımı, gri su sistemleri ve diğer alternatif su kaynaklarının yaygınlaştırılması,
- **Denetim ve yaptırım mekanizmalarının güçlendirilmesi:** Su yönetimine ilişkin yükümlülüklerin ihlali halinde uygulanacak idari yaptırımların yeniden düzenlenmesi ve etkin bir denetim sisteminin oluşturulması.

Taslak, su yönetiminde geleneksel kaynak tahsisi yaklaşımından **entegre, risk temelli ve sürdürülebilir su yönetimi modeline** geçişi hedeflemektedir. Özellikle su yoğun sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler bakımından su kullanımının izlenmesi, verimliliğin artırılması, alternatif su kaynaklarının değerlendirilmesi ve dijital raporlama süreçlerine uyum sağlanması yönündeki yükümlülüklerin önümüzdeki dönemde önem kazanması beklenmektedir.

TÜRKİYE

2026 yılının ilk yarısında yeşil iddialar ve tüketicinin korunması alanındaki düzenleyici yaklaşım, hem Avrupa Birliği hem de Türkiye düzeyinde güçlenerek devam etmiş; çevresel beyanların doğruluğu, şeffaflığı ve doğrulanabilirliğine ilişkin yükümlülükler somutlaşmıştır.

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği Değişikliği

YÜRÜRLÜKTE

Türkiye · 1 Temmuz 2026 tarihli Resmî Gazete · Yürürlük 1 Ağustos 2026

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan **Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**, 1 Temmuz 2026 tarihli ve 33297 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olup 1 Ağustos 2026 tarihinde yürürlüğe girecektir. Değişiklik ile başta çevresel beyanlar, yapay zeka kullanımı, sosyal medya etkileyicileri, hedefli reklamcılık ve tüketici değerlendirmeleri olmak üzere dijitalleşen reklam uygulamalarına yönelik kapsamlı düzenlemeler getirilmektedir.

- **Çevresel beyanlar (yeşil aklama).** Çevresel beyan içeren reklamlardaki sertifika ve onayların yetkili kurum, üniversite veya akredite/bağımsız kuruluşlardan alınan belgelerle ispatlanması zorunlu kılınmakta; genel içerikli çevresel ifadeler açıklama yapılmaksızın kullanılamamaktadır. "Aldatıcı" ibaresine "ve yanıltıcı" eklenerek kapsam genişletilmektedir.
- **Yapay zeka ve dijital kopyalar.** Tüketicinin ekonomik davranışını önemli ölçüde etkileyecek yapay zeka kullanımında açıklama yükümlülüğü getirilmekte; gerçek bir kişinin dijital kopyasının gerçeğe aykırı biçimde bir ürünü deneyimlediği izlenimini veren reklamlar yasaklanmaktadır.
- **Hedefli reklamcılık ve çocukların korunması.** Hedefli reklam, kriterlerin tüketiciye açıklanması koşuluyla yapılabilir; tüketicinin çocuk olduğunun bilindiği hallerde kişisel verilere dayalı profillemeye ile hedefli reklam yapılamayacaktır.
- **Etkileyiciler ve tüketici değerlendirmeleri.** Sosyal medya etkileyicileri aracılığıyla yapılan tanıtımlarda reklam niteliğinin açıkça belirtilmesi (m. 23/A) ve değerlendirmelerin yalnızca ilgili ürünü satın alan tüketicilerce yapılabilmesi düzenlenmektedir. Getirilen kurallar; AB'nin Fiyat Bilgisi Direktifi, Haksız Ticari Uygulamalar Direktifi, ECGT/EmpCo, DSA ve AI Act düzenlemeleriyle büyük ölçüde paralellik göstermektedir.

TÜRKİYE

2026 yılının ilk yarısında Türkiye'de sürdürülebilir finans alanındaki kurumsal altyapı, karbon fiyatlandırması ve iklim mevzuatına paralel biçimde güçlendirilmiş; finansal kaynakların sürdürülebilir ekonomik faaliyetlere yönlendirilmesine yönelik bütüncül bir çerçeve ortaya konulmuştur.

Türkiye Ulusal Yeşil Finans Stratejisi ve Eylem Planı (2026–2029)

YÜRÜRLÜKTE

Türkiye · 2026/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi · 4 Temmuz 2026 tarihli Resmî Gazete

Ulusal Yeşil Finans Stratejisi ve Eylem Planı (2026–2029), Hazine ve Maliye Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanmış olup 2026/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında 4 Temmuz 2026 tarihli ve 33300 sayılı Resmî Gazete'de duyurulmuştur. Belge, Türkiye'nin 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi ve sürdürülebilir kalkınma öncelikleri doğrultusunda finansal sistemin yeşil dönüşümüne yönelik bütüncül bir çerçeve ortaya koymaktadır.

Strateji, üç amaç etrafında yapılandırılmış **11 hedef ve 45 eylemden** oluşmaktadır:

- **Amaç 1 — Altyapı.** Şeffaf, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir bir yeşil finans ekosistemi için düzenleyici çerçevenin oluşturulması; Türkiye Yeşil Taksonomisi çalışmalarının tamamlanması, ortak raporlama standartları ve yeşile boyamanın (greenwashing) önlenmesine yönelik altyapı (beş hedef, 23 eylem).
- **Amaç 2 — Kapasite.** Sürdürülebilirlik raporlaması farkındalığının artırılması ile düzenleyici otoriteler ve sektörlerin iklim ve çevresel risk yönetimi konusundaki kurumsal kapasitesi ve insan kaynağının güçlendirilmesi (üç hedef, dokuz eylem).
- **Amaç 3 — Piyasa mekanizmaları.** Yeşil finansman ürün ve araçlarının çeşitlendirilerek piyasadaki payının artırılması, Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi'nin uygulamaya alınması ve teşvik mekanizmalarının güçlendirilmesi (üç hedef, 13 eylem).

Belge, çeşitli noktalarda AB düzenlemeleriyle uyum arayışını ortaya koymakta; Türkiye Yeşil Taksonomisi'nin AB taksonomisi başta olmak üzere uluslararası örneklerle uyumlu oluşturulması, TSRS'nin periyodik revizyonu ve SKDM (CBAM) etkilerinin en aza indirilmesine yönelik eylemler öngörülmektedir. Düzenlemelerin önemli bölümü ikincil mevzuat, rehber ve fizibilite düzeyinde tanımlanmış olup nihai kapsam bu çalışmalarla netleşecektir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

Kaliforniya İklim Kurumsal Veri Hesap Verebilirlik Yasası (SB 253)

KABUL EDİLDİ

ABD / California · İlk yıl Kapsam 1-2 raporlama 10 Kasım 2026'ya ertelendi

Kaliforniya İklim Kurumsal Veri Hesap Verebilirlik Yasası (Climate Corporate Data Accountability Act – "SB 253"), California'da faaliyet gösteren ve yıllık toplam geliri 1 milyar ABD dolarını aşan ABD'de kurulmuş işletmelere, sera gazı emisyonlarını GHG Protocol esaslarına göre kamuya açıklama yükümlülüğü getirmektedir. Düzenleme kapsamında Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarının 2026 yılından, Kapsam 3 emisyonlarının ise 2027 yılından itibaren raporlanması öngörülmektedir.

- **Kaliforniya Hava Kaynakları Kurulu (California Air Resources Board – "CARB")**, 24 Haziran 2026 tarihinde yayımladığı duyuru ile, ilk raporlama dönemine ilişkin Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyon bildirimlerinin son teslim tarihinin **10 Ağustos 2026'dan 10 Kasım 2026'ya ertelenmesini** öngören bir düzenleme değişikliği hazırladığını açıklamıştır. CARB ayrıca, raporlama yükümlülüklerine ilişkin bazı hususların açıklığa kavuşturulması amacıyla uygulama düzenlemesinde sınırlı değişiklikler yapılmasının planlandığını ve revize metnin 15 günlük kamuoyu istişaresine açılacağını duyurmuştur.
- Bu kapsamda CARB, revize edilecek uygulama düzenlemesinin onay sürecinin yeniden işletilebilmesi amacıyla daha önce **California İdari Hukuk Ofisi (Office of Administrative Law – "OAL")** incelemesine sunulan metni geri çektiğini; kamuoyu istişaresinin tamamlanmasının ardından güncellenen metnin yeniden OAL'nin değerlendirmesine sunulacağını belirtmiştir. CARB'ye göre söz konusu erteleme, nihai uygulama düzenlemesinin yürürlüğe girmesinin ardından raporlama yükümlüsü şirketlere uygulanacak kuralların netleşmesini sağlamak ve ilk raporlama dönemine hazırlık için ilave süre tanımak amacı taşımaktadır.

CARB ayrıca, daha önce açıkladığı uygulama yaklaşımını yineleyerek, SB 253 kapsamında ilk raporlama yılında yükümlülüklerini yerine getirmek için makul ve iyi niyetli çaba gösteren işletmeler bakımından yaptırım uygulanmasının öngörülmediğini ifade etmiştir. Öte yandan, iklimle bağlantılı finansal risk açıklamalarına ilişkin yükümlülükler getiren **Kaliforniya İklimle İlişkili Finansal Risk Yasası (Climate-Related Financial Risk Act – "SB 261")** bakımından federal yargı süreci devam etmektedir. Federal temyiz mahkemesince verilen ihtiyati tedbir kararı nedeniyle **SB 261**'in uygulanması geçici olarak durdurulmuş olup, CARB bu düzenleme kapsamındaki açıklamaların yargılama süreci sonuçlanıncaya kadar **gönüllülük esasına göre** yapılacağını açıklamıştır.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

ISSB Esaslı Ulusal Raporlama Çerçevesi

DÜZENLEYİCİ GELİŞME

Birleşik Krallık ve Çin

Birleşik Krallık, ISSB tarafından yayımlanan **IFRS S1** ve **IFRS S2** standartlarını esas alan **Birleşik Krallık Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nı (UK Sustainability Reporting Standards – UK SRS)** yayımlamıştır. UK SRS, şirketlerin sürdürülebilirlik ve iklimle bağlantılı finansal risk ve fırsatlara ilişkin açıklamalarını uluslararası standartlarla uyumlu ve karşılaştırılabilir hale getirmeyi amaçlamaktadır. Standartlar mevcut durumda gönüllü olarak uygulanmakta olup, Birleşik Krallık Hükümeti ile Finansal Davranış Otoritesi (FCA), özellikle borsada işlem gören şirketler bakımından zorunlu uygulamaya geçilmesine yönelik danışma süreçlerini sürdürmektedir. Ayrıca, özel şirketler bakımından da UK SRS'nin kurumsal raporlama sistemine dâhil edilmesi değerlendirilmektedir.

Çin, Maliye Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan "**Kurumsal Sürdürülebilirlik Açıklama Standardı No. 1 – İklim**" standardını kabul ederek ISSB ile büyük ölçüde uyumlu ilk ulusal iklim açıklama standardını yürürlüğe koymuştur. Standart, **IFRS S2**'de yer alan yönetim, strateji, risk ve fırsat yönetimi ile metrikler ve hedefler başlıklarını esas almakta; bununla birlikte şirketlerin iklim değişikliği üzerindeki etkilerine ilişkin açıklamalara da yer vererek etki odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. İlk aşamada gönüllü olarak uygulanacak olan sistemin, sektörel uygulama rehberleriyle desteklenerek kademeli şekilde zorunlu raporlama rejimine dönüştürülmesi planlanmaktadır.

ISSB'nin BEES Projesi

HAZIRLIK AŞAMASI

Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB), Biodiversity, Ecosystems and Ecosystem Services (BEES) Projesi kapsamında, biyolojik çeşitlilik, ekosistemler ve ekosistem hizmetlerine ilişkin açıklama yükümlülüklerinin geliştirilmesine yönelik teknik çalışmalarını sürdürmektedir. Çalışmalar, mevcut **IFRS S1** ve **IFRS S2** standartlarını esas alarak, şirketlerin biyolojik çeşitlilikten kaynaklanan sürdürülebilirlik riskleri, fırsatları, bağımlılıkları ve etkilerine ilişkin açıklamalarının uluslararası ölçekte tutarlı ve karşılaştırılabilir bir çerçevede sunulmasını amaçlamaktadır. ISSB, bu süreçte özellikle mevcut standartların tamamlayıcı nitelikte geliştirilmesini ve diğer uluslararası biyolojik çeşitlilik raporlama girişimleriyle uyumun sağlanmasını hedeflemektedir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

Birleşik Krallık HRDD Tasarısı

TASLAK / İSTİŞARE

Birleşik Krallık · İlk okuma 17 Haziran 2026

Ticari Kuruluşlar ve Kamu Otoriteleri Yükümlülüğü (İnsan Hakları ve Çevre) Tasarısı (Commercial Organisations and Public Authorities Duty (Human Rights and Environment) Bill), 17 Haziran 2026 tarihinde Birleşik Krallık Parlamentosu'nda ilk okumadan geçmiş olup, AB'nin CS3D'sinden farklı bir yaklaşım benimsemektedir. Öne çıkan hususlar:

- **Kapsam:** belirli bir çalışan veya ciro eşiği öngörülmemekte; yükümlülüklerin şirketin büyüklüğü, faaliyet alanı, kurumsal yapısı ve risk profiliyle orantılı uygulanması benimsenmektedir.
- **Durum tespiti:** faaliyetler ile değer zincirlerinde ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri önlemeye ve azaltmaya yönelik uygun önlemlerin alınması öngörülmektedir.
- **Tedarik zinciri:** satın alma uygulamalarının gözden geçirilmesi, hak sahipleriyle anlamlı paydaş katılımı ve sorumlu çekilme (responsible disengagement) yaklaşımı benimsenmektedir.
- **Şeffaflık:** değer zinciri, şikayet mekanizmaları ve durum tespiti süreçlerine ilişkin kapsamlı açıklama ile kamu alımlarında ilave gereklilikler düzenlenmektedir.
- **Yaptırım:** bağımsız bir denetim otoritesi, hukuki sorumluluk hükümleri ile 12 yıllık zamanaşımı süresi öngörülmektedir.

Tasarı, Parlamento'daki olağan yasama süreci kapsamında görüşülmeye devam etmekte olup henüz kesinleşmiş bir düzenleme niteliği taşımamaktadır.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

Birleşik Krallık'ın Ormansızlaşmaya İlişkin Rejimi

POLİTİKA GELİŞMESİ

Birleşik Krallık Hükümeti, 23 Haziran 2026 tarihinde yayımladığı politika belgesiyle, 2021 Çevre Yasası kapsamında uygulanması planlanan zorunlu durum tespiti (due diligence) rejiminin temel esaslarını ortaya koymuştur.

Önerilen düzenleme, yıllık cirosu 1 milyon Sterlinin üzerinde olan ve kapsam dahilindeki ormansızlaşma riski taşıyan emtiaları kullanan işletmelere yönelik yükümlülükler öngörmekte olup, kapsamı ve uyum mekanizmaları bakımından AB Ormansızlaşma Tüzüğü (EUDR) ile büyük ölçüde paralel bir çerçeve benimsemektedir. Bu yaklaşım, Büyük Britanya ile AB pazarlarında faaliyet gösteren işletmeler bakımından mümkün olduğunca ortak bir uyum altyapısı oluşturulmasını hedeflemektedir.

Başlıca gereklilikler:

- Yazılı bir durum tespiti (due diligence) sistemi kurulması ve işletilmesi,
- Tedarik zincirinin üretim alanına kadar izlenebilirliğinin sağlanması,
- Ürünlere ilişkin coğrafi konum (geolocation) verileri ile uygunluk bilgi ve belgelerinin toplanması, doğrulanması ve muhafaza edilmesi,
- Düzenli raporlama ve kayıt tutma yükümlülüklerinin yerine getirilmesi,
- Tedarik zinciri risklerinin değerlendirilmesine ve gerekli risk azaltıcı tedbirlerin uygulanmasına yönelik kurumsal süreçlerin oluşturulması.

Düzenleme henüz istişare aşamasında olup nihai yükümlülüklerin kapsamı kesinleşmemiştir. Bununla birlikte, Birleşik Krallık'ın EUDR ile yüksek düzeyde uyumlu bir sistem kurmayı hedeflediği görülmektedir. Bu nedenle, EUDR kapsamında geliştirilen izlenebilirlik, durum tespiti, veri yönetimi ve tedarik zinciri doğrulama süreçlerinin, Birleşik Krallık rejimine uyum bakımından da önemli ölçüde kullanılabileceği ve işletmelerin uyum maliyetlerini azaltabileceği değerlendirilmektedir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

İklim ve Özen Yükümlülüğü Davaları

YARGI KARARI

Yves Rocher Kararı

Paris Adli Mahkemesi (Tribunal judiciaire de Paris), 12 Mart 2026 tarihli kararıyla, Yves Rocher Grubu'nun Türkiye'deki bağlı ortaklığında çalışan haklarına ilişkin riskleri yeterli şekilde tespit etmediği ve Fransa'nın 2017 tarihli Özen Yükümlülüğü Kanunu (Duty of Vigilance Law) kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal ettiğine hükmetmiştir. Mahkeme, şirketin Türkiye'deki bağlı ortaklığını 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin özen planlarına dahil etmemesini ve sendikal hak ihlali risklerini önlemeye yönelik uygun tedbirleri almamasını Kanun'a aykırı bulmuştur. Karar kapsamında şirket, Petrol-İş Sendikası ile altı eski çalışana tazminat ödemeye mahkûm edilirken, Sherpa ve ActionAid lehine sembolik tazminata hükmedilmiştir.

Başlıca çıkarımlar:

- Ana şirketlerin, yurt dışındaki bağlı ortaklıklarında ortaya çıkabilecek **insan hakları ve çalışan hakları risklerini** özen planları kapsamında değerlendirmesi gerektiğinin teyit edilmesi,
- Sendikal hakların ihlali gibi risklerin önceden belirlenmesi ve bunların önlenmesine yönelik **uygun durum tespiti ve risk azaltıcı tedbirlerin** alınmasının özen yükümlülüğünün bir parçası olduğunun kabul edilmesi,
- Özen planlarının yalnızca genel politika belgeleriyle sınırlı kalmayıp, bağlı ortaklıkları kapsayan **somut risk değerlendirmeleri ve önleyici mekanizmalar** içermesi gerektiğinin vurgulanması,
- Ana şirketlerin, bağlı ortaklıklarının faaliyetlerinden kaynaklanan insan hakları ihlalleri bakımından hukuki sorumluluğunun doğabileceğinin ortaya konulması.

Karar, Fransa Özen Yükümlülüğü Kanunu kapsamında bir Fransız şirketinin yurt dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan **çalışan hakları ihlalleri nedeniyle ilk kez sorumlu tutulması** bakımından emsal niteliği taşımaktadır. Mahkeme, davacı çalışanların büyük bölümü bakımından daha önce Türkiye'deki bağlı ortaklık ile imzalanan sulh anlaşması nedeniyle tazminat taleplerini usulden reddetmiş olmakla birlikte, karar çok uluslu şirketlerin yalnızca kendi faaliyetlerinden değil, bağlı ortaklıkları bünyesinde ortaya çıkabilecek insan hakları risklerini etkin biçimde belirleme, izleme ve önleme yükümlülüğünü teyit etmesi bakımından Avrupa'da kurumsal durum tespiti uygulamalarına ilişkin önemli bir yargısal gelişme olarak değerlendirilmektedir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

İklim ve Özen Yükümlülüğü Davaları

YARGI KARARI

TotalEnergies Kararı

Paris Adli Mahkemesi (Tribunal judiciaire de Paris), 25 Haziran 2026 tarihli kararıyla, Fransa'nın 2017 tarihli Özen Yükümlülüğü Kanunu (Duty of Vigilance Law) kapsamında iklim değişikliğine ilişkin özen yükümlülüğünün şirketlerin Kapsam 3 sera gazı emisyonlarını da kapsadığına hükmetmiştir. Mahkeme, TotalEnergies'in iklim risklerini yeterli şekilde değerlendirmedeği ve bu riskleri önlemeye yönelik özen planının (vigilance plan) Kanun'un öngördüğü standartları karşılamadığı sonucuna varmıştır. Bu doğrultuda şirketin, altı ay içerisinde Kapsam 3 emisyonlarını ve iklim risklerini kapsayan yeni bir risk değerlendirmesi ile uygun risk azaltım tedbirlerini içeren güncellenmiş bir özen planı hazırlamasına karar verilmiş; planın yeterliliğinin 21 Ocak 2027 tarihinde yapılacak duruşmada değerlendirilmesi öngörülmüştür.

Başlıca çıkarımlar:

- Özen yükümlülüğünün şirketlerin **Kapsam 3 emisyonlarını** da kapsadığının yargı kararıyla teyit edilmesi,
- İklim risklerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve azaltılmasına yönelik **etkin bir özen planı (vigilance plan)** hazırlanmasının zorunlu görülmesi,
- Şirketlerin yalnızca doğrudan faaliyetlerinden değil, ürünlerinin kullanımından kaynaklanan iklim etkilerini de gözetmesi gerektiğinin kabul edilmesi,
- Özen yükümlülüğünün yalnızca politika belgeleriyle sınırlı olmayıp, **somut ve uygulanabilir risk azaltım tedbirlerini** içermesi gerektiğinin vurgulanması.

Karar, Fransa Özen Yükümlülüğü Kanunu'nun iklim değişikliği bağlamında uygulanmasına ilişkin ilk yargı kararı olması bakımından emsal niteliği taşımaktadır. Ayrıca mahkemenin, iklim risklerinin hem Fransız Özen Yükümlülüğü Kanunu hem de CS3D kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koyması, Avrupa'da şirketlerin iklim değişikliğine ilişkin durum tespiti ve özen yükümlülüklerine yönelik yargısal denetimin güçlendiğini göstermektedir. Mahkeme bu aşamada üretimin azaltılması veya bağlayıcı emisyon azaltım hedefleri belirlenmesi yönünde doğrudan bir yükümlülük tesis etmemiş olmakla birlikte, güncellenecek özen planının yetersiz bulunması halinde şirket hakkında ilave tedbirlere hükmedilebileceğine işaret etmiştir. Bu yönüyle karar, şirketlerin iklim risk yönetimi ve durum tespiti süreçlerine ilişkin beklentilerin giderek somutlaştığını ortaya koyan önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

İklim ve Özen Yükümlülüğü Davaları

YARGI SÜRECİ

California Plastics Act'e Karşı Açılan Dava

California Plastic Pollution Prevention and Packaging Producer Responsibility Act (Plastics Act) kapsamında getirilen genişletilmiş üretici sorumluluğu (EPR) rejimi, 22 Haziran 2026 tarihinde Nebraska Başsavcısı öncülüğünde on yedi eyalet başsavcısı ile National Association of Wholesaler-Distributors (NAW) tarafından federal yargıya taşınmıştır.

Davacılar, düzenlemenin yalnızca plastik ambalajları değil, kâğıt, karton, cam, alüminyum ve ahşap ambalajları da kapsayacak şekilde ülke genelindeki üreticiler üzerinde fiilen etkili olduğunu; ABD Anayasası'nda güvence altına alınan federalizm ilkesi, eyaletler arası ticaret serbestisi (Dormant Commerce Clause), usul güvenceleri (due process) ve yetki devrine ilişkin anayasal ilkelerle bağdaşmadığını ileri sürmektedir. Ayrıca, düzenleme kapsamında Circular Action Alliance'a tanınan düzenleyici ve uygulamaya ilişkin yetkilerin hesap verebilirlik ve şeffaflık bakımından hukuki tartışmalara yol açtığı iddia edilmektedir.

Başlıca iddialar:

- Düzenlemenin, California pazarına erişim için ülke genelindeki üreticileri ambalaj tasarımlarını ve üretim süreçlerini önemli ölçüde değiştirmeye zorlaması,
- Yükümlülüklerin plastik ambalajlarla sınırlı kalmayıp diğer ambalaj malzemelerini de kapsayacak şekilde genişlemesi,
- Uyum maliyetlerinin işletmeler ve nihai tüketiciler üzerinde önemli ekonomik yük oluşturacağı iddiası,
- Düzenleyici ve uygulamaya ilişkin bazı yetkilerin Circular Action Alliance'a devredilmesinin anayasal ve idari hukuk bakımından hukuka aykırı olduğu iddiası.

Dava, ABD'de genişletilmiş üretici sorumluluğu (EPR) rejimlerinin anayasal sınırları ve eyaletlerin çevre politikalarının diğer eyaletlerde faaliyet gösteren işletmeler üzerindeki etkisi bakımından önemli bir emsal niteliği taşıma potansiyeline sahiptir. Kararın, California başta olmak üzere diğer eyaletlerde geliştirilen ambalaj atıkları ve üretici sorumluluğu düzenlemelerinin uygulanma biçimi ile gelecekteki EPR mevzuatının tasarımına yön verebilecek nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

2026 İKİNCİ YARI GÖRÜNÜMÜ

2026 yılının ikinci yarısında çevre, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik alanındaki düzenleyici gündemin odağı, yeni yükümlülüklerin getirilmesinden ziyade kabul edilmiş düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin ikincil mevzuatın tamamlanması ve uygulama esaslarının netleştirilmesi olacaktır. Özellikle Avrupa Birliği'nde birçok düzenleme bakımından teknik standartlar, uygulama rehberleri ve hesaplama metodolojilerinin yayımlanması beklenirken; Türkiye'de ise Emisyon Ticaret Sistemi ve Yeşil Taksonomi gibi yeni çerçevelerin uygulamaya aktarılmasına yönelik çalışmaların hız kazanması öngörülmektedir.

Bu kapsamda özellikle aşağıdaki başlıklarda önemli gelişmeler beklenmektedir:

- **CBAM** kapsamında kesin uygulama dönemine ilişkin ikincil mevzuatın tamamlanması ve sertifika sisteminin operasyonel altyapısının şekillenmesi,
- **PPWR, ESPR ve Dijital Ürün Pasaportu (DPP)** bakımından ürün bazlı uygulama kuralları ile teknik standartların yayımlanması,
- **EUDR** kapsamında bilgi sistemleri, risk sınıflandırmaları ve uygulama rehberlerine ilişkin açıklamaların devam etmesi,
- **Revize ESRS** ve Omnibus Paketi sonrasında sadeleştirilen sürdürülebilirlik raporlama çerçevesine ilişkin teknik düzenlemelerin tamamlanması,
- Türkiye'de **Emisyon Ticaret Sistemi, Yeşil Taksonomi** ve ilgili ikincil mevzuat çalışmalarının ilerlemesi.

Bu dönemde düzenleyici gelişmelerin önemli bir bölümü, şirketlerin hangi yükümlülüklere tabi olduğundan ziyade mevcut yükümlülüklerin nasıl uygulanacağına ilişkin belirsizliklerin azaltılmasına odaklanmaktadır.

ŞİRKETLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

2026 yılının ikinci yarısında şirketler bakımından öncelik, yeni yükümlülüklerle hazırlanmaktan ziyade mevcut düzenlemelerin kurumsal süreçlere entegrasyonu olacaktır. Son dönemde kabul edilen düzenlemeler incelendiğinde; karbon yönetimi, sürdürülebilirlik raporlaması, ürün uygunluğu, tedarik zinciri durum tespiti ve çevresel beyanlara ilişkin yükümlülüklerin giderek ortak veri setleri, benzer kontrol mekanizmaları ve birbirini tamamlayan yönetim süreçleri üzerine inşa edildiği görülmektedir.

Bu nedenle şirketlerin hazırlıklarını münferit mevzuat bazında değil, bütüncül bir uyum sistemi perspektifiyle değerlendirmeleri önem kazanmaktadır. Özellikle;

- Kurumsal veri yönetimi ve doğrulama mekanizmalarının güçlendirilmesi,
- Tedarik zinciri boyunca veri kalitesi ve izlenebilirliğin artırılması,
- Sürdürülebilirlik, hukuk, finans ve operasyon fonksiyonları arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi,
- Karbon maliyetleri ile düzenleyici yükümlülüklerin finansal planlama süreçlerine entegre edilmesi,
- Farklı düzenlemeler kapsamında kullanılacak ortak veri altyapılarının oluşturulması, önümüzdeki dönemde uyum çalışmalarının temel odak alanlarını oluşturacaktır.

Bu çerçevede, 2026 yılının ikinci yarısının yeni yükümlülüklerin ortaya çıktığı bir dönemden ziyade, mevcut düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin teknik çerçevenin olgunlaştığı ve şirketlerin kurumsal uyum sistemlerini bu gelişmeler doğrultusunda yeniden yapılandırmasının beklendiği bir dönem olması öngörülmektedir.